

Ukázka zpracování učebních osnov vybraných předmětů

Škola Jaroslava Ježka – základní škola pro zrakově postižené

Škola má deset ročníků, 1.stupeň tvoří 1. až 6., 2.stupeň 7. až 10.ročník.

V charakteristice předmětů je uvedena informace o očekávaných výstupech, barevné označení vypuštěných, upravených nebo nahrazených očekávaných výstupů. Očekávané výstupy jsou dobře rozpracovány do jednotlivých ročníků. U předmětů, jejichž náplň není zpracována po ročnících, ale po obdobích, není jasné, podle jakých kritérií bude probíhat v jednotlivých ročnících hodnocení žáků. To by mělo být v charakteristice předmětu uvedeno.

Výtvarná výchova

Vzdělávací oblast a obor - Umění a kultura

Vymezení vyučovacího předmětu

Časově je předmět vymezen v platném učebním plánu školy. Výuka probíhá převážně ve speciální učebně výtvarné výchovy nebo v keramické dílně. Žáci navštěvují výstavy, účastní se dětských dílen apod. Vedeme žáky k hledání, vnímání a vytváření estetických kvalit.

Průřezová témata:

- osobnostní a sociální výchova
- osobnostní rozvoj
- seberegulace a seberealizace
- osobnostní a sociální výchova
- sociální rozvoj
- kooperace a kompetice

Metody a formy práce:

- metody - experiment, pozorování
- forma - individuální a skupinová

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

U těžce postižených vytváříme představy na základě hmatového názoru. Ve vyučování se snažíme o vytváření nových představ přirovnáváním a odvozováním od známých věcí.

Kompetence k řešení problémů

Učíme žáky využívat ostatních smyslů, a tím řešit problémy spojené s jejich zdravotním postižením.

Kompetence komunikativní

Vedeme žáky k tomu, aby uměli prezentovat svoji práci ústně i písemně (výstavy výrobků, vernisáže). Učíme je oceňovat dobré výkony spolužáků (diskuse a hodnocení hotových výrobků).

Kompetence sociální a personální

Vedeme žáky k tomu, aby oceňovali práci ostatních (při práci ve skupině). Žáky se zbytky zraku a slabozraké vedeme k optimálnímu využívání zraku (práce s barvou, výrazné linie).

Kompetence občanské

Vedeme žáky k ochraně osobního a společného majetku a k respektování cizí práce.

Kompetence pracovní:

Seznamujeme žáky s možnými riziky úrazu a se zásadami bezpečnosti práce (i s ohledem na postižení žáků). Prací s různými materiály rozvíjíme jemnou a hrubou motoriku, a tak umožňujeme rozvoj schopností potřebných k přípravě na budoucí povolání.

Očekávané výstupy z RVP

Pro potřeby žáků s postižením zraku jsou některé výstupy upraveny (pro těžce ZP) nebo nahrazeny jinými. Části výstupů jsou vhodné pouze pro žáky slabozraké.

Žák:

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného, hmatového reliéfního vyjádření (linie, tvary, objemy, objekty, barvy), porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ (1. – 3. ročník)
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném, plošně reliéfním i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, objekty, barvy a další prvky a jejich kombinace (1. - 3. ročník)
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými, kompenzačními smysly a pro jejich vizuálně obrazné, haptické vyjádření volí vhodné prostředky (1. - 3. ročník)
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná, reliéfní vyjádření, odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností (1. - 3. ročník)
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných, reliéfních vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil (1. - 3. ročník)
- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného, taktilního vyjádření, porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné) - 4. - 6. ročník
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku, v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém modelování a skulpturální postup, v prostorovém uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model (4. - 6. ročník)

- při tvorbě vizuálně obrazných, **objemových a prostorových** vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy (4. - 6. ročník)
- nalézají vhodné prostředky pro vizuálně obrazná, **taktilní** vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k chápání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě (4. - 6. ročník)
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného, **taktilního** vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně nástrojů a postupů současného výtvarného umění) - 4. - 6. ročník
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného, **taktilního** vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace (4. - 6. ročník)
- nalézají a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných, **taktilních** vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil (4. - 6. ročník)
- vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných, **taktilních** vyjádření a jejich vztahů, uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků, variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků (7. - 10. ročník)
- užívá vizuálně obrazná, **taktilní** vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, poznatků získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie (7. - 10. ročník)
- užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích, k tvorbě používá některé metody uplatňované v **prostorové tvorbě** (7. - 10. ročník)
- vybírá kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vyjádření (7. - 10. ročník)
- rozlišuje působení vizuálně obrazného, **taktilního** vyjádření v rovině smyslového účinku, v oblasti subjektivního účinku i na úrovni sociálně utvářeného i symbolického obsahu (7. - 10. ročník)
- interpretuje umělecká vyjádření současnosti i minulosti, vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i osobních zkušeností a prožitků (7. - 10. ročník)
- porovnává na konkrétních případech různé interpretace vizuálně obrazného, **taktilního** vyjádření, vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů (7. - 10. ročník)
- ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných, **taktilních** vyjádření v sociálních vztazích, nalézají vhodnou formu pro jejich prezentaci (7. - 10. ročník)

ROČNÍKOVÉ VÝSTUPY	UČIVO PŘEDMĚTU	TÉMA	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
1. období			
<ul style="list-style-type: none"> • poznává skutečné předměty a porovnává je s jejich reliéfním znázorněním • modeluje jednoduché tvary (sluníčko, ovoce, ryba, houba, pes, pták apod.) • lepí mozaiku z kousků papíru 	<p>Práce s trojrozměrnými předměty a reliéfem Práce s modelovací hmotou</p> <p>Práce s papírem (lepení, trhání)</p>	Rozvíjení smyslové citlivosti	Osobnostní a sociální výchova - osobnostní rozvoj - seberegulace a seberealizace

<ul style="list-style-type: none"> • otiskuje přírodniny (listy, peří, větvičky apod.) • <i>nevidomí vtačují přírodniny do modelovací hmoty, hlíny</i> • experimentuje s barvou (soutisk barev) - pouze pro slabozraké • skládá papír (vějíř, ocas papírového draka apod.) • zapouští barevné skvrny do vlhkého podkladu - pouze pro slabozraké • pracuje s netradičními materiály (mikulášské jablíčko – jablko, želé, párátko apod.) • vykrajuje tvary, válí, koulí (vánoční cukroví, korálky, silueta stromu apod.) • vytvoří dekorativní kompozici střídáním dvou motivů - ornament (<i>nevidomí – rytmus tvarový, slabozrací – rytmus tvarový i barevný</i>) • vykryvá plochu barvou, tvoří jednoduchou koláž (popř. reliéf) (např. zimní nebe, maketa stromu) • vyrývá kresbu do modelovací hmoty (sluníčko) • tvoří plastickou kresbu z tenkých válečků (modelovací hmota, hlína) • vyplňuje obrysové tvary tvořené z válečků (korálky-modelovací hmota, hlína-hliněné kuličky) • vykryvá naznačenou perforovanou plochu (velikonoční kraslice) natrhanými barevnými papírky • hněte, koulí, válí, tvaruje palcem (kuřátko, vajíčko, jarní příroda) • manipuluje s trojrozměrnými geometrickými tvary(dřevěná stavebnice) • umísťuje a lepí textilní tvary (plst, manšestr...) do plochy, tvoří vyváženou 	<p>Práce s přírodninami</p> <p>Práce s barvou</p> <p>Práce s papírem</p> <p>Malba temperou, kvaš Vytváření trojrozměrného objektu</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce podle složení třídy s tiskátky a temperou nebo s hlínou</p> <p>Malba nebo práce s hlínou</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce s papírem (lepení, trhání)</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce se stavebnicí.</p> <p>Textilní koláž</p>	<p>Uplatňování subjektivity</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Uplatňování subjektivity</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Ověřování komunikačních</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova - sociální rozvoj - kooperace a kompetice</p>
--	--	--	--

kompozici		účinků	
-----------	--	--------	--

Očekávané výstupy z RVP ZV za druhé období

ROČNÍKOVÉ VÝSTUPY	UČIVO PŘEDMĚTU	TÉMA	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
2. období			
<ul style="list-style-type: none"> modeluje složitější předměty (ovoce, houby, ryby, ptáci, stromy, lidská figura v akci, trojrozměrné řešení a reliéf) tvoří mozaiku z natrhaných papírků pracuje v kolektivu <i>nevidomí – pomocná perforace, lepení krupičky</i> vyrývá kresbu do modelovací hmoty (strom, rostlina) expresivně vyjadřuje náladu podzimu (barevné skvrny jako listy k holému stromu) <i>nevidomí vytvářejí textilní koláž (ústřížky látky místo listů)</i> řeší výplň předem určené plochy (čtverec s okrajem), lze řešit barevně (slabozrací) nebo strukturou či perforací (nevidomí) rozvíjí smysl pro rytmus v ploše (střídání jednoduchého motivu – strom, houba, slunce...) pracuje s přírodním materiálem (větvíčky, kamínky), který vmačkává do plochy (různobarevná modelovací hmota) modeluje podle fantazie (hlava pohádkové postavy) modeluje podle ústního popisu (betlémské postavičky) skládá a stříhá papír (čepice, loď, spirála) rozumí pojům střed, výška, šířka a polovina papíru) vyškrabává obrázek (voskovka) 	<p>Práce s modelovací hmotou, hlinou</p> <p>Práce s papírem (lepení, trhání)</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlinou Malba, textilní koláž</p> <p>Dekoratивní práce malba nebo práce s modelovací hmotou</p> <p>Práce s tiskátky (papír, hlína)</p> <p>Práce s přírodninami – asambláž</p> <p>Práce s hlinou – vysoký reliéf Práce s hlinou – sošky</p> <p>Práce s papírem (skládání, stříhání)</p> <p>Proškrabávaná kresba</p>	<p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Uplatňování subjektivity Ověřování komunikačních účinků</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Uplatňování</p>	<p>Mediální výchova - tematické okruhy produktivních činností - práce v realizačním týmu</p> <p>Osobnostní a sociální výchova - sociální rozvoj - kooperace a kompetice</p> <p>Osobnostní a sociální výchova - osobnostní rozvoj - seberegulace a seberealizace</p>

<ul style="list-style-type: none"> přemalovaná tuší <i>nevidomí procvičují hmat a orientaci v prostoru (slovní komentář) – labyrint</i> navrhne dekorativní řešení, např. na velikonoční balící papír (šachovnice apod.) <i>nevidomí – dekorují pomocí Pichtova stroje (velikonoční kraslice)</i> kreslí silným fixem a koloruje <i>nevidomí – vykřívají plasticky naznačené plochy prstovými barvami</i> modeluje volně podle předlohy (symboly jara – ptáčata, kuřata, zajičci) tvorí plastickou kresbu z modelovací hmoty a korálků nebo hlíny (rozkvetlý strom) vypichuje tvary, experimentuje s různými materiály 	Orientace na ploše	subjektivity
	Dekorativní kompozice	Uplatňování subjektivity
	Kresba a kolorování	Ověřování komunikačních účinků
	Modelování podle předlohy	
	Modelování – reliéf	
Vypichovaná kresba		

Očekávané výstupy z RVP ZV za 2. stupeň

ROČNÍKOVÉ VÝSTUPY	UČIVO PŘEDMĚTU	TÉMA	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
2. stupeň			
<ul style="list-style-type: none"> stříhá či vytrhává rádlované tvary (listy, květy...) spolupracuje s ostatními na společném díle používá expresivní malbu k vyjádření nálad (dramatická větrná obloha a siluety holých stromů) <i>nevidomí – expresivně se vyjadřují pomocí rytých čar do modelovací hmoty</i> zapouští barvy nebo tuš (linie) do vlhkého podkladu zná účinek teplých barev <i>nevidomí – vypichují kresbu dramatické podzimní přírody</i> umí vytvořit pozitivní i negativní obrázek (bílý a černý podklad) <i>nevidomí pracují s pozitivním a negativním</i> 	<p>Práce s papírem - koláž</p> <p>Malba temperou, stříhání a lepení Rytá kresba</p> <p>Malba, vypichovaná kresba</p> <p>Malba, práce s hlínou</p>	<p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Uplatňování subjektivity</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova - osobnostní rozvoj - rozvoj schopnosti poznávání</p> <p>Osobnostní a sociální výchova - sociální rozvoj - kooperace a kompetice</p> <p>Mediální výchova - tematické okruhy produktivních činností - práce v realizačním týmu</p>

<p><i>reliéfem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • modeluje z představ a paměti (ovoce, květy, houby, mušle, zvířata) • experimentuje s barvou, otiskuje pestré skvrny a domýšlí vzniklý obrázek • <i>nevidomí modelují černotiskový nápis s pomocí plastických modelů</i> • využívá geometrické tvary k vytvoření abstraktní kompozice (slabozrací – fix, tuš, tempery) • <i>nevidomí – vypichovaná kresba, práce v hlíně</i> • stříhá, skládá papír (vánoční ozdoby, novoročenky apod.) • vyrývá kresbu do modelovací hmoty, hlíny, ozdobuje korálky, hliněnými kuličkami (vánoční stromek, hvězda, kometa, Tři králové) • vyrábí koláž s použitím textilních aplikací (stromek, hvězda, saně s dárečky...) • nakreslí ornament • <i>nevidomí tvoří mozaiku vtačováním korálků do měkkého podkladu</i> • umí dekorativně řešit černobílou kompozici malého formátu (novoročenka) • <i>nevidomí kreslí na slepeckém stroji</i> • zná vánoční zvyky a symboly v našich zemích • modeluje podle fantazie (masopustní masky) • umí využít kontrastu světla a tmy v malbě (světla lidských obydlí ve tmě, požár...) • <i>nevidomí využívají kontrast hladké a drsné plochy</i> • maluje a doplňuje malbu vlepováním předmětů (zimní nebe – vlepení makety stromu, vrány...) • <i>nevidomí – vyrývají kresbu</i> • umí využít emocionálního působení studených barev • <i>nevidomí – při ryté kresbě využívají různé síly čar.</i> 	<p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce s barvou a modelování podle předlohy</p> <p>Malba, kresba a modelování</p> <p>Práce s papírem</p> <p>Rytá kresba</p> <p>Textilní koláž</p> <p>Kresba fixem, práce s modelovací hmotou</p> <p>Kresba, vypichovaná kresba</p> <p>Beseda o Vánocích</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou Kontrast v malbě i v sochařství Malba, koláž</p> <p>Malba a rytá kresba</p>	<p>Uplatňování subjektivity</p> <p>Uplatňování subjektivity</p> <p>Ověřování komunikačních účinků</p> <p>Ověřování komunikačních účinků</p> <p>Ověřování komunikačních účinků</p>	
---	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • využívá barvy k vyjádření nálad (jarní svěžest) • zapouští barvy do vlhké podmalby • <i>nevidomí – využívají Pichtův stroj ke zdobení (papírová kraslice)</i> • experimentuje s barvou, používá tiskátka, podle fantazie obrázků dokresluje • <i>nevidomí používají tiskátka do hlíny.</i> • vytváří zajímavé kompozice z křivek a přímek (modelovací hmota, otisky kompozice nebo stužky či provázky na plstěnce) • zná velikonoční zvyky a symboly v našich zemích modelování podle fantazie (flora a fauna z jiných planet) • vytváří díla z papírových proužků formou tkaní • vytváří návrh na šperky, mozaiky (modelovací hmota – korálky, hlína – hliněné kuličky) • maluje se třemi barvami s důrazem na barevnou vyváženost (kompozice květů) • <i>nevidomí modelují květinu – vyváženost proporční</i> • stříhá, lepí, natáčí papír na tužku (snová krajina – stromy, voda, lodičky, domek...) • stříhá hada – spirála • kresbou vyjadřuje pohyb (proudící voda) • <i>nevidomí modelují proudící vodu – reliéf</i> 	<p>Symbolika barev, rytmizace plochy</p> <p>Rozvíjení fantazie formou hry</p> <p>Plastická kresba</p> <p>Beseda o Velikonocích</p> <p>Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Práce s papírem Práce s modelovací hmotou, hlínou</p> <p>Kresba, práce s modelovací hmotou, hlínou</p>		
---	---	--	--